

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แต่เดิมระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นภาคการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ เมื่อมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นการพัฒนาทางการเกษตรที่มีข้อจำกัดคือพื้นที่ทำให้ไม่สามารถที่จะขยายตัวได้ เมื่อเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีใหม่ๆทางวิทยาศาสตร์รวมทั้งแนวคิดด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ถูกนำมาใช้เพื่อปรับเน้นโครงสร้างการส่งออกและกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค ส่งผลให้มีการพัฒนาและขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและในขณะที่เดียวกันก็ทำให้การพัฒนาทางด้านเกษตรด้อยลงไป ดังจะเห็นได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศปี พ.ศ. 2538 ภาคเกษตรมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 11.48 ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30.37 (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2538) ทำให้รูปแบบเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนไปทำให้มีข้อแตกต่างในด้านอาชีพคือ มีอาชีพที่แตกต่างไปจากอาชีพเดิม จากที่เคยมีแต่อาชีพทางการเกษตร รับจ้าง ช่างราชการ ก็มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น พนักงานบริษัทเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย จากสถิติที่เห็นชัดเจนในปี พ.ศ. 2530 ถึงปี พ.ศ.2538 แรงงานในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 31 เป็นร้อยละ 45.39 ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมลดลงจากร้อยละ 68.10 เป็นร้อยละ 54.61 (กองวิชาการและแผนงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2539) ซึ่งเมื่อมีอาชีพมากมายย่อมทำให้ค่าจ้างและเงินเดือนที่บุคคลเหล่านั้นได้รับแตกต่างกัน

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีอัตราการเจริญเติบโตเร็วมาก เพราะเป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือตามนโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคของรัฐบาล บทบาทของศูนย์กลางการเจริญเติบโตที่สำคัญ คือด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการศึกษา เช่น ในปี พ.ศ. 2538 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.26 และพบว่าอัตราการจ้างแรงงานในจังหวัดเป็นไปด้วยดี กล่าวคือมีจำนวนผู้มีงานทำทั้งสิ้นร้อยละ 54.25 ของผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน ซึ่งแรงงานทั้งหมดเหล่านี้กระจายอยู่ในตลาดแรงงานต่าง ๆ ที่

สำคัญในจังหวัดโดยเฉพาะภาคธุรกิจที่มีอัตราการเจริญเติบโตในระดับสูง (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่, 2539)

จากการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในรอบที่ 4 / 2542 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2542 พบว่าในช่วงดังกล่าวมีจำนวนประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งสิ้น 1.46 ล้านคน เป็นประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานทั้งสิ้น 1.21 ล้านคน โดยจะหมายถึง คนที่มีรายได้จากการทำงาน (Wage - Earn) เป็นสำคัญ คนกลุ่มนี้ประกอบอาชีพหลากหลาย ได้แก่เป็นลูกจ้าง พนักงานของรัฐ พนักงานของเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือประกอบอาชีพอิสระหรือช่วยเหลือกิจการงานในครอบครัว ซึ่งเป็นแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ จากจำนวนดังกล่าวเป็นผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 0.29 ล้านคน และเป็นผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานและมีงานทำแล้วจำนวน 0.88 ล้านคน ซึ่งสามารถจำแนกตามสภาพการทำงานได้ดังนี้ จำนวนแรงงานทั้งหมดโดยส่วนใหญ่จะมีสถานภาพเป็นลูกจ้างเอกชน จำนวน 332,977 คน รองลงมา คือมีสถานภาพทำงานส่วนตัว จำนวน 233,032 คน และมีสถานภาพช่วยธุรกิจครอบครัวเรือน จำนวน 214,735 คน ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2543) ดังแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 จำนวนผู้มีงานทำในจังหวัดเชียงใหม่จำแนกตามสถานภาพการทำงาน ในปี พ.ศ. 2542

สถานภาพการทำงาน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
นายจ้าง	16,906	9,283	26,189
ลูกจ้างรัฐบาล	39,918	35,730	75,648
ลูกจ้างเอกชน	199,373	133,604	332,977
ทำงานส่วนตัว	158,833	74,199	233,032
ช่วยธุรกิจครัวเรือน	64,039	150,696	214,735
รวม	479,069	403,512	882,581

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2543: ออนไลน์)

นับตั้งแต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศถดถอยและตกต่ำไปมาก ซึ่งแตกต่างจากช่วงปี พ.ศ.2538 อย่างเห็นได้ชัด จังหวัดเชียงใหม่ก็ได้รับผลกระทบไม่น้อยเช่นกัน ภาคธุรกิจที่เคยเฟื่องฟูกลับสู่ภาวะถดถอย ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ในปี

พ.ศ. 2541หดตัวลงจากปี พ.ศ. 2540 อย่างมาก เนื่องมาจากปัญหาขาดสภาพคล่องจากวิกฤตสถาบันการเงิน กำลังซื้อของประชาชนที่ต่ำลง โดยมีเครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจของจังหวัดหลายตัวแสดงให้เห็น กล่าวคือจำนวนเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์ลดลง คือสัดส่วนการให้กู้ยืมต่อเงินฝากจากร้อยละ 108.0 ในปี พ.ศ. 2540 ลดลงเหลือร้อยละ 95.2 ในปี พ.ศ.2541 การลงทุนในกิจการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนจาก 1,604 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2540 ลดลงเหลือ 290 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2541 และในภาคแรงงานก็มีจำนวนลดลงเช่นกัน กล่าวคือการจ้างงานในภาคเอกชนของภาพรวมภาคเหนือลดลงร้อยละ 1.9 จึงทำให้การว่างงานเกิดขึ้นจำนวน 2 เท่าตัว ในจำนวนนี้เป็น การเลิกจ้างในภาคการก่อสร้าง และภาคอุตสาหกรรมถึงร้อยละ 74.2 (ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ, 2541) การชบเซาของภาคธุรกิจอุตสาหกรรมมีผลทำให้อาชีพพนักงานบริษัทเอกชนได้รับผลกระทบไม่น้อย ซึ่ง ณ สิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 จากสถานประกอบการรวม 107 แห่งในภาคเหนือ มีจำนวนแรงงานที่ถูกเลิกจ้างทั้งสิ้น 3,267 คนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2540 ร้อยละ 79.0 (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2542) จากภาวะดังกล่าวนี้ทำให้การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานของบริษัทเอกชนต่าง ๆ มีความเข้มงวดมากขึ้น ซึ่งทำให้ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ เช่นเพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งงาน เมืองหรือชนบท และขนาดบริษัท รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับเงินเดือนและค่าจ้างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเงินเดือนจะช่วยทำให้เข้าใจสถานะทางเศรษฐกิจและการทำงานของผู้ใช้แรงงาน เข้าใจถึงความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่าจ้างและเงินเดือนกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งอาจจะช่วยตอบคำถามที่ว่า ค่าจ้างของผู้แรงงานหญิงเป็นอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใช้แรงงานชาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อบริษัทเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อจัดสรรเงินเดือนและปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาสภาพการทำงานและเงินเดือนที่พนักงานได้รับจากบริษัทในบริษัทเอกชนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเงินเดือนโดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเดือนกับตัวแปรที่อธิบายความแตกต่างในเงินเดือน ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เพศ อายุ และขนาดบริษัท เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของเงินเดือน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการศึกษาคั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะพนักงานที่มีเงินเดือนจากบริษัทเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 300 ตัวอย่าง โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อเงินเดือน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

1. ทำให้เข้าใจถึงสถานะทางเศรษฐกิจและการทำงานของผู้ทำงาน
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเงินเดือนซึ่งอาจนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อองค์กรต่างๆ ในการจัดสรรเงินเดือนให้เกิดความยุติธรรม

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

เงินเดือน หมายถึง จำนวนค่าตอบแทนที่พนักงานพึงได้รับจากการทำงานโดยจะได้รับ 1 ครั้ง / เดือน ซึ่งจะเป็นค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินโดยไม่รวมค่าตอบแทนและสวัสดิการอื่น ๆ

บริษัทเอกชนขนาดเล็ก หมายถึง บริษัทเอกชนที่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 1,000,000 ถึง 100,000,000 บาทในจังหวัดเชียงใหม่

บริษัทเอกชนขนาดกลาง หมายถึง บริษัทเอกชนที่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 100,000,001 ถึง 200,000,000 บาทในจังหวัดเชียงใหม่

บริษัทเอกชนขนาดใหญ่ หมายถึง บริษัทเอกชนที่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 200,000,001 บาทขึ้นไปในจังหวัดเชียงใหม่